

Ana Achmatova

PILKAAKIS KARALIUS

Gėla bevilte, skambėk eilėmis!
Mirė karalius pilkom akimis.

Vakarą tą buvo karšta, alsu,
Vyras ramiu man pasakė balsu:

„Jis iš medžioklės negrįžo, žinai,
Rado negyvą prie medžio tarnai.

Gaila man jo karalienės. Jauna!..
Plaukus per naktį apkrito šalna.“

Pypkę suradęs, pradėjo rūkyt
Ir išskubėjo darbuotis ligryt.

Savo dukrelę prikelsiu greičiau,
Pilkosios akys, ir vėl pamačiau.

O palei langą tik tuopos šnarą:
„Tavo karaliaus pasauly nėra...“

1910

Vertė Jolanta Jonynaitė

VAKARE

Skambėjo muzika sode,
Tokia gūdi gėla sudūrė.
Šviežiai ir aitriai dvelkė jūra
Mums austrės dubenio lede.

Jis tarė man: „Aš draugas tau!“
Ir palietė suknelės šilką.
Tas palietimas nenuvilkė,
Jame glamonės nejutau.

Taip glosto katę, paukščiukus,
Taip stebi jojikes liekniausias...
Pro virpantį blakstienų auksą
Jo akyse šypsny tykus.

O smuikai gildančiu balsu
Pro dūmų draikanas dainuoja:
„Esi palaiminta dausų –
Tu pirmąkart su mylimuoju.“

1913

Vertė Judita Vaičiūnaitė

REQUIEM

1935–1940

Ne, ir ne po svetima padange,
Svetimų sparnų neapgobta, –
Aš buvau tada su liaudim brangia,
Ten buvau, kur negandoj tauta.

1961

VIETOJ PRATARMĖS

Siaubingais Ježovo metais septyniolika mėnesių aš praleidau eilėse prie Leningrado kalėjimų. Kartą kažkas mane „atpažino“. Tuomet stovinti už manęs moteris melsvom lūpom, kuri, žinoma, niekuomet nebuvo girdėjusi mano vardo, prabudo iš mums visiems būdingo sustingimo ir paklausė manęs į ausį (ten visi kalbėdavo pašnibždom):

– O šitai jūs galite aprašyti?

Ir aš atsakiau:

– Galiu.

Tuomet kažkas panašu į šypseną suvirpino tai, kas kadaise buvo jos veidas.

1957 m. balandžio 1 d.

Leningradas

PASKYRIMAS

Šitam skausmui lenkiasi kalnynai,
Ir nebeteka tėkmė didi,
Bet kalėjimuose tvirtos spynos,
O už jų tik „katorgos lindynės“
Ir beribis ilgesys širdy.
Gal kas nors dar junta šviežią vėją,
Gal kam nors žara spalvų švelnių –
Mes nežinom, mes suvienodėję,
Mums tik raktai nepalčiau girgždėję,
Tik kareiviai žengs sunkiu žingsniu.
Lyg ankstyvosioms mišioms, lyg sesės
Sostine nykiąja lyg namo
Ėjom ten, už mirusius tylesnės,

Saulė vis žemiau, Neva blausesnė,
O viltis vis gieda tolumoj.
Nuosprendis... Ir ašarų vėl srautas,
Nuo visų lyg siena aklina,
Lyg gyvybę iš širdies kas rautų,
Lyg ūmai aukštiekninką pargriautų,
Bet dar eina... Sverdėja. Viena.
Kur dabar tos priverstinės draugės
Šito meto žvėriškų kančių?
Ką gi Sibiro pūga joms staugia,
Kas joms šmėkšo mėnesienoj baugiai?
Joms aš savąjį sudie siunčiu!

1940 m. kovas

IX

Jau beprotybė man sparnu
Užklojo didžią sielos dalį
Ir girdo ugniniu vynu,
Ir kviečia eit į juodą šalį.

Ir teks man pripažinti sau,
Kad jau esu jos nugalėta,
Dabar pati savęs klausau,
Tarytum svetimas kliedėtų.

Ir pasiimti nebeleis
Ji nieko, kas brangu man šičia
(Kaip bemaldaučiau atkakliai,
Kaip įkyriai jos beprašyčiau):

Nei tų sūnaus akių baisių –
Suakmenėjusių, miglotų,
Nei ryto su audros gūsiu,
Nei pasimatymo už grotų,

Nei mylimų delnų vėsos,
Nei liepų mirgesio rytinio,
Nei nykstančių jau iš klausos
Paguodos žodžių paskutinių.

1940 m. gegužės 4 d.

EPILOGAS

1

Aš sužinojau, kaip veidai sukrinta,
Kaip siaubas dirščioja iš po vokų,
Kaip sielvartas jiems skruostus iškankintus
Dantiraščiu išrašo nelaiku,
Kaip garbanos, geltonos arba juodos,
Pavirsta sidabrinėm akyse,
Kaip šypsena nuvysta be paguodos,
Kaip virpa baimė nuolankiam balse.
Ir aš ne vien tik dėl savęs meldžiu,
Bet dėl visų, stovėjusių kas dieną
Ir speige, ir karštymečiu didžiu
Čia, priešais akliną raudoną sieną.

2

Jau išmuša vėl atminų valanda.
Regiu jus, girdžiu jus, jaučiu kaip tada:
Ir tą, kurią nešė prie lango kiti,
Ir tą, kurios žingsniai seniai užmiršti,
Ir tą, tokią gražią, didingu mostu
Pasakiusią: „Čia lyg namo sugrįžtu.“
Norėtus po vieną pašaukt jas vardu,
Bet atėmė sąrašą, neberandu.
Drobulę išaudžiau visoms joms kartu
Iš žodžių skurdžiausių, jų lūpom tartų.
Prisimenu jas aš visur, visada,
Užmiršt neprivers jų nauja neganda,
Jei bus iškamuota burna užčiaupta,
Kuria milijoninė klykia tauta,
Tegu ir mane jos minės lig vienos,
Kai varpas man muš pakasynų dienos,
Ir jeigu šaly šitoje kada nors
Paminklą ir man pastatyti panors,
Sutiksiu su pagerbimu tuo didžiu,
Bet sąlyga bus – nestatykit, meldžiu,
Nei jūros pakrantėj, kur mano lopšys:
Nutrauktas ir tas paskutinis ryšys,
Nei parke prie kelmo pamėgto, tenai
Manęs tebeieško šešėlis liūdnei,
O čia – tris šimtus valandų kur stačia
Stovėjau ir liko man velkė kurčia.
Nes net mirdama aš jėgų nerandu
Užmiršti burzgimo mašinų juodų.
Užmiršti, kaip užtrenkė amžiams duris
Ir senė lyg sužeistas staugė žvėris.
Tegu nuo vokų mano bronzinių srus

Kaip ašaros tirpstantis sniegas skaidrus,
Vienutės balandis teulba laisvai,
Ir tykiai Neva tegu plaukia laivai.

1940, kovas
Fontanų Rūmai

Vertė Judita Vaičiūnaitė

AMATO PASLAPTYS

1. KŪRYBA

O būna – slegiantis, neaiškus jausmas,
Lyg alpulis, ir aš girdžiu kažką:
Nuaidi laikrodis, nurieda griausmas;
Nepatirta, supančiota šneka
Vaidenas: kuždesys, dejonė, skundas.
Slapta riba virš augančių balsų...
Bet skambesio bedugnėje nubunda
Ir kyla garsas – vienas iš visų.
Neatitaisoma tylą aplinkui –
Aš net žolės augimą nugirstu,
Girdžiu, kaip vargas po krepšiu sulinko...
Bet štai pirmasis žodis. Štai jau du,
Ir rimo aliarmuojantis skambutis,
Kurį suprast aš pradėdau staiga,
Ir padiktuotos tolimos eilutės
Išsirikiuoja puslapio sniege.

Vertė Tomas Venclova

2

Ne, man nepridera ginkluotos odės,
Eleginių žaidynių žavesys.
Tegul eilėraštis keistai atrodo
Ir bus – ne kaip visi.

O kad žinotumėt, kur eilės tūno,
Iš kokio šlamšto dygsta jų daigai!
Taip kalas palei tvorą balandūnė,
Geltonos pienės ir dagiai.

Staigus deguto kvapas, piktas šauksmas,
Pelėšiai, sienoj brėžiantys raštus...
Ir eilės, ir aikštingas mano džiaugsmas,
Pradžiuginąs kitus.

Vertė Tomas Venclova

3. MŪZA

Kaip nešiot tą našą švininę,
O dar Mūza ją pavadinę,
Sako: „Ji su tavim visur...“
Sako: „Dieviškas šitas burtas...“
Dar skaudžiau nei drugys nupurtys,
Ir visus metus nė mur mur.

Vertė Jolanta Jonynaitė